

ความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ในอำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช*

NECESSARY NEEDS FOR DEVELOPING THE ROLE OF LOCAL ADMINISTRATIVE
ORGANIZATIONS IN PROMOTING PARTICIPATORY TOURISM BASED ON CULTURAL
HERITAGE IN PHIBUN DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

ชนิกานต์ ไสยเกื้อ*, สาวิมล รอดเจริญ, อุมพร กาญจนคลอด, ธาณี จาริยาพยุกต์เลิศ, จุมพล นิมพานิช

Chanikarn Saikuea*, Sawimon Rodjaroen, Umaporn Kanjanaklod, Tharinee Jariyapayukkert, Jumpol Nimpanich

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: chanikan_sai@nstru.ac.th

*Tel: 086-593-1052

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อมุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในอำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลจากประชาชนและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและหาค่า PNI^{modified} เพื่อใช้จัดลำดับความสำคัญของบทบาทที่ต้องพัฒนาเร่งด่วน ทั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเติมเต็มผลการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ แม่นยำ และมองเห็นภาพรวมที่ครอบคลุม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับเก็บข้อมูลจากผู้บริหารทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปเป็นแนวคิดรวบยอด ผลจากการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นโดยภาพรวมมีค่า PNI = 0.32 หมายความว่า มีความต้องการจำเป็นในระดับมาก ต้องเร่งพัฒนาบทบาทดังกล่าว หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตลาดท่องเที่ยวมีค่า PNI = 0.44 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทอยู่ในลำดับที่ 1 รองลงมาด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ (PNI = 0.41) ด้านบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (PNI = 0.31) ด้านการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (PNI = 0.28) ส่วนด้านการให้บริการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ (PNI = 0.18) ในลำดับความจำเป็นน้อยที่สุด สำหรับเหตุผลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทน้อยเนื่องจากงบประมาณมีจำกัด ดังนั้น ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกในระดับจังหวัดหรือส่วนกลาง เพื่อประสานงบประมาณและสร้างเครือข่ายกับสถาบันทางการศึกษาเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การท่องเที่ยวบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม, การมีส่วนร่วม

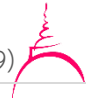
Abstract

This research article aims to examine the needs for developing the roles of local administrative organizations in promoting participatory tourism based on cultural wisdom heritage in Phipun District, Nakhon Si Thammarat Province. The study employed a mixed-methods research design. In the quantitative phase, questionnaires were used as the data collection instrument to gather information from local residents. Data were analyzed using descriptive statistics and the Modified Priority Needs Index (PNI Modified) to prioritize the urgency of the roles requiring development. The qualitative phase was conducted to complement the findings, ensuring completeness, accuracy, and a comprehensive overview. Structured interviews were used to collect data from executives in both public and private sectors related to tourism. Content analysis was then applied to synthesize conceptual conclusions. The research findings revealed that the overall priority need had a PNI value of 0.32, indicating a high level of necessity requiring urgent role development. When considering each aspect individually, tourism marketing showed the highest priority need (PNI = 0.44), ranking first. This was followed by exploration and creation of new tourist attractions (PNI = 0.41), tourism attraction management (PNI = 0.31), and tourism planning and development (PNI = 0.28). The provision of tourism services had the lowest level of priority need (PNI = 0.18). The reason local administrative organizations play a limited role is due to budget constraints. Therefore, the research recommends that local administrative organizations should build networks with external agencies at the provincial and central levels to coordinate budget support, as well as collaborate with educational institutions to transfer systematic knowledge on tourism management.

Keywords: The Role of Local Administrative Organizations, Cultural Heritage Tourism, Participation

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม องค์การการท่องเที่ยวโลก ได้พยากรณ์ว่าในปี พ.ศ. 2563 น่าจะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเป็นจำนวนถึง 1,600 ล้านคน จากการประมาณการอัตราการเติบโตของการท่องเที่ยวในประเทศกำลังพัฒนา คาดว่ามีอัตราเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 4 ต่อปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอุตสาหกรรมมีอัตราเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 2.5 ต่อปี ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวระยะไกลในสัดส่วนเพิ่มขึ้น คือ ประมาณร้อยละ 24 ซึ่งนักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญและสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม ชุมชน รวมทั้งการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้น การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวจึงต้องเน้นให้ความสำคัญกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะด้านมากขึ้น (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552) สำหรับอำเภอพิปูนมีภูมิทัศน์สวยงามล้อมรอบด้วยเทือกเขาหลวงและอ่างเก็บน้ำ 2 แห่ง ซึ่งมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่น ได้แก่ โครงการอุตสาหกรรมโรงงานเซรามิก สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ อ่างเก็บน้ำคลองดินแดง อ่างเก็บน้ำคลองน้ำกะทูน พระพุทธสิหิงค์ศรีศรีธาตุ รวมถึงการจัดกิจกรรมประจำปีที่เป็นเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรม คือ งานแห่ผ้าเดือ้นฟ้า ซึ่งในพื้นที่อื่น ๆ จะนิยมแห่ในเดือนสาม (ภฤศสร ฤทธิมนตรี และคณะ, 2560) ส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ได้แก่ วัดยางค้อม ซึ่งเป็นสถานที่เคยประพาสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 วัดทุ่งนาใหม่ วัดโบราณารามทะเลหมอกเขาพรุทั้ง น้ำตกเหนือฟ้า ลำคลองและแม่น้ำตาปีที่ได้รับการกล่าวขานว่า เป็นแหล่งน้ำสะอาดที่สุดในประเทศไทย เป็นต้น ทำให้มีนักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งจากต่างอำเภอและจากจังหวัดใกล้เคียงเดินทางมาท่องเที่ยว

แบบเข้าไปเย็นกลับ แต่มีบ้างที่มาท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน เนื่องจากยังไม่มี การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ไม่มีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระดับเครือข่าย ไม่มีหน่วยงานความร่วมมือระหว่างพื้นที่ตำบลต่าง ๆ ในอำเภอพิปูน และไม่มีหน่วยงานความร่วมมือระหว่างอำเภอใกล้เคียง รวมถึงบุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังไม่มี ความพร้อมต่อการรองรับการท่องเที่ยวอีกด้วย (ภฤศสร ฤทธิมนตรี และคณะ, 2560)

นอกจากนี้ อำเภอพิปูน เคยผ่านพ้นเหตุการณ์ครั้งสำคัญที่เกิดน้ำท่วมใหญ่ในปี พ.ศ. 2531 ที่ก่อให้เกิด ความเสียหายของชุมชนและส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต แต่คนในชุมชนก็มีการร่วมมือกัน ในการแก้ปัญหาและหน่วยงานจากภาครัฐ ภาคชุมชน ภาคเอกชน และส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้เข้ามา ช่วยเหลือ ทำให้ชุมชนสามารถขับเคลื่อนไปสู่สภาวะปกติ ซึ่งปัจจุบันอำเภอพิปูนเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีสภาพแวดล้อมที่ สวยงาม และมีบรรยากาศดี โดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณ 2 ใน 3 เป็นภูเขาสูงสลับ ซับซ้อน ส่วนพื้นที่ที่เหลือเป็นที่ราบ ระหว่างหุบเขา มีภูเขาล้อมรอบลักษณะเป็นรูปกระทะ โดยมีภูเขาที่สำคัญ คือ ภูเขาบรรทัด ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบล ยางค่อม ตำบลพิปูน และตำบลเขาพระ ส่วนเขาปลายกะทูนและกะเปียดอยู่ในพื้นที่ตำบลกะทูนและตำบลเขาพระ ซึ่งพื้นที่ของอำเภอพิปูนมีสายน้ำธรรมชาติที่สำคัญ 4 สาย คือ คลองตาปี (คลองใหญ่) คลองระแนง คลองดิน แดง และคลองกะทูน ซึ่งไหลไปรวมกันเป็นแม่น้ำตาปี (ชัยสิทธิ์ จงจิตร, 2567) นอกจากนี้ พื้นที่ของอำเภอพิปูน ยังมีเส้นทางเดินป่าที่สามารถเชื่อมกับอำเภอนบพิตำ และอำเภอท่าศาลา ผ่านทางหลวง 4189 ที่สำคัญมีเรื่องราว ทางประวัติศาสตร์ทั้งคอมมิวนิสต์และเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่ พ.ศ. 2531 ตลอดจนการเสด็จที่วัดยางค่อม ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 อย่างไรก็ตามสภาพลักษณะที่คั่นข้างนอกที่มีต่อ พื้นที่อำเภอพิปูน คือ เมืองร้อยโค้ง เป็นพื้นที่สีแดงที่ชาวบ้านหรือคนในพื้นที่พิปูนยังไม่เปิดใจมากนัก ทำให้คนพิปูน มักจะน้อยเนื้อต่ำใจต่อภาพลักษณ์ที่คนภายนอกมองเข้ามา แต่สิ่งเหล่านี้มีผลต่อภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของ อำเภอพิปูนและทำให้พิปูนเป็นแค่เมืองผ่านเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ชุมชนจึงต้องการที่จะนำเสนอภาพลักษณ์ของวิถีชีวิต ของคนพิปูน สภาพความสวยงามตามธรรมชาติของพื้นที่พิปูน เช่น ภูเขา น้ำตก บ่อน้ำร้อน รวมถึงอ่างเก็บน้ำ หากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ก็จะเป็นช่องทางสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชนและอาจจะพัฒนาเป็นรายได้หลัก ในอนาคตหากมีระบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ดี (ปรีชานนท์ สรรพจิตต์, 2567)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการผลักดันให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมี ส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญา ในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช นั้น โดยมองว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยสำคัญและมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการบริการสาธารณะตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์สุขของชุมชน ในท้องถิ่นนั้น ๆ แม้ว่าแต่เดิมนั้นภารกิจหลักด้านการจัดการและการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ได้ระบุชัดในกฎหมาย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยึดถือปฏิบัติ แต่หลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี 2540 และพระราชบัญญัติกำหนด แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้มีการแก้ไขกฎหมายให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ตามกฎหมายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ชัดเจนขึ้น (พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542, 2542) อีกทั้ง รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงตนเองและตัดสินใจ ในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบาย พื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552) สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแล และจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนา อย่างยั่งยืน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560)

อย่างไรก็ดี ภารกิจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เพื่อบริการสาธารณะมีมากมายหลายด้านทั้งด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสาธารณสุข การศึกษา การจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม การบรรเทาสาธารณภัย การส่งเสริมคุณภาพชีวิต วัฒนธรรม และอาชีพ ตามความต้องการของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ (แวนฟ้า พูลสวัสดิ์, 2567) ด้วยเหตุนี้จึงสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญา เนื่องจากหน่วยงานหลักที่เป็นกลไกหลักสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทางทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้ให้กับชุมชน อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานยกระดับบริการ และจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ และส่งเสริมการท่องเที่ยวของตนเองของชุมชน รวมถึงหาแนวทางจัดการการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และการบริหารจัดการที่คุ้มค่าเพื่อให้เกิดความเจริญเติบโตที่สมดุลและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อมุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสำรวจและทบทวนบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างมีส่วนร่วมในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีรายละเอียด ดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในวิจัย คือ ประชาชนในพื้นที่อำเภอพิปูน จำนวน 28,893 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณจากสูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ซึ่งมีระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 โดยได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 379 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยและคณะเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ทั้งนี้ ก่อนลงพื้นที่ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ด้วยการนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากร จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination Power) เพื่อพิจารณาว่าข้อคำถามหรือตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยสามารถจำแนกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามได้หรือไม่โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งหมด (Item-total Correlation) ข้อคำถามที่ใช้ได้ต้องมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.40 ขึ้นไป ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.4602 - 0.8083 นอกจากนี้ ได้คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability Test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาคด้วยการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของชุดคำถามที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.773 - 0.906 มีค่ามากกว่า 0.7 ขึ้นไปจึงถือว่าค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมดยอมรับได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของบทบาท และสภาพที่ความคาดหวังของบทบาท ส่วนความต้องการจำเป็นของการพัฒนาบทบาทองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น โดยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Priority Need Index: PNI) $PNI\ modified = (I - D)/D$ โดยจัดลำดับความสำคัญของค่าดัชนีจัดเรียงตามลำดับสภาพที่คาดหวังและความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index; PNI modified) และในกรณีที่ค่า PNI modified เท่ากันจะพิจารณาจากค่า PNI ประกอบ (สุวิมล ว่องวานิช, 2562) คำนวณโดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ค่า PNI modified} = (I - D)/D$$

เมื่อ $I =$ สิ่งที่คาดหวัง และ $D =$ สิ่งที่มีในปัจจุบัน

$$\text{ค่า PNI} = (I - D) \times I$$

เมื่อ $I =$ สิ่งที่คาดหวัง และ $D =$ สิ่งที่มีในปัจจุบัน

ผู้วิจัยหาค่าผลต่างของสภาพที่เป็นอยู่จริง (I) กับสภาพที่ควรจะเป็น (D) แล้วหารด้วย D เพื่อควบคุมขนาดสภาพที่คาดหวังและความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบเพื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่จริง เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม โดยเกณฑ์ที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล (Borg, W. R. & Gall, M. D., 1989)

ค่า PNI 0.00 - 0.10 หมายถึง น้อยมากแทบไม่มีความจำเป็นต้องพัฒนา

ค่า PNI 0.11 - 0.20 หมายถึง น้อยควรปรับปรุงเล็กน้อย

ค่า PNI 0.21 - 0.30 หมายถึง ปานกลางมีความจำเป็นต้องพัฒนา

ค่า PNI 0.31 - 0.40 หมายถึง มากควรเร่งพัฒนา

ค่า PNI > 0.40 หมายถึง มากที่สุดต้องให้ความสำคัญสูงสุด

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบไปด้วย กระบวนการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (documentary research) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นของบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว อย่างมีส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 6 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลตำบลพิปูน เทศบาลตำบลเขาพระ เทศบาลตำบลควนกลาง เทศบาลตำบลกระทุง องค์การบริหารส่วนตำบลยางค่อมและองค์การบริหารส่วนตำบลพิปูน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง การการท่องเที่ยว และตัวแทนภาคประชาชนในพื้นที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ($IOC > 0.5$) และนำไปทดลองใช้ (Pre-test) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จำนวน 2 ท่าน เพื่อปรับปรุงคำถามให้ชัดเจนก่อนการเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) โดยมีการนัดหมายล่วงหน้า และก่อนที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ จะมีการสร้างความคุ้นเคยกันก่อน (Rapport) จากนั้นก็ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยมีการบันทึกเสียงและจดบันทึก รายละเอียด (Field Note) เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประมาณ 1 - 3 ชั่วโมง ต่อครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้จากการจดบันทึกและจากการบันทึกเสียง มาจัดระเบียบข้อมูล จำแนก จัดกลุ่มตามโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ จากนั้นนำมาและสร้างข้อสรุปและตีความอย่างละเอียด

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าสภาพปัจจุบันของบทบาทโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70$) และสภาพที่คาดหวังของบทบาทในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) ส่วนการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอันดับที่ 1 คือ การพัฒนาบทบาทด้านการตลาดท่องเที่ยว (PNI_{modified} = 0.44)

ทั้งนี้ การจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้วยดัชนีความต้องการจำเป็น โดยการแปลผลสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง ใช้เกณฑ์การแปลผลข้อมูล ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด และการแปลผลค่าดัชนีจัดเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็น โดยจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจาก มากที่สุดไปหาน้อยที่สุดตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินสภาพปัจจุบัน/สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวบนฐานมรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างมีส่วนร่วม ในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการตลาดท่องเที่ยว	2.30	1.012	น้อย	4.16	0.787	มาก	0.44	1
2. ด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่	2.33	1.009	น้อย	3.96	1.060	มาก	0.41	2
3. ด้านการให้บริการแหล่งท่องเที่ยว	3.28	1.015	ปานกลาง	4.02	0.979	มาก	0.18	5
4. ด้านการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	2.75	0.927	ปานกลาง	4.00	0.995	มาก	0.31	3
5. ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	2.86	0.946	ปานกลาง	3.95	1.025	มาก	0.28	4
รวม	2.70	0.985	ปานกลาง	4.02	0.969	มาก	0.32	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70$) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการแหล่งท่องเที่ยวมีบทบาทมากที่สุด ($\bar{X} = 3.28$) รองลงมาด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.86$) ด้านการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.75$) ด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ($\bar{X} = 2.33$) และสภาพปัจจุบันที่มีบทบาทน้อยที่สุด คือ ด้านการตลาดท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.30$) ตามลำดับ

สำหรับสภาพที่คาดหวังของบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พบว่า โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตลาดท่องเที่ยวมีระดับความคาดหวังมากที่สุด ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมาด้านการให้บริการ

แหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.02$) ด้านการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.00$) ด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ($\bar{X} = 3.96$) และสภาพที่คาดหวังน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ

ส่วนผลการวิเคราะห์ PNI_{modified} เพื่อการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในอำเภอพิบูลย์ พบว่า โดยภาพรวม ค่า PNI = 0.32 หมายความว่า มีความต้องการจำเป็นในระดับมากต้องเร่งพัฒนาบทบาทดังกล่าว หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตลาดท่องเที่ยว (PNI = 0.44) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทอยู่ในลำดับที่ 1 รองลงมาคือด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ (PNI = 0.41) ด้านบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (PNI = 0.31) ด้านการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (PNI = 0.28) ส่วนด้านการให้บริการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ (PNI = 0.18) ในลำดับความจำเป็นน้อยที่สุดตามลำดับ

สำหรับผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) พบว่า บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโดยภาพรวมมีบทบาทด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยตรงน้อยมากเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเน้นการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ถนน น้ำประปา ไฟฟ้า การจัดการสิ่งแวดล้อม ขยะ น้ำเสีย การส่งเสริมคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ ผู้พิการ สาธารณสุข การศึกษา และการรักษาความปลอดภัยในชุมชน

อย่างไรก็ตามบทบาทภารกิจดังกล่าวถือว่าการสนับสนุนการท่องเที่ยวทางอ้อม เช่น ถ้ามีพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาดถนน ไฟฟ้า น้ำ ประปาให้กับประชาชนในพื้นที่ แต่กลับเป็นผลพลอยได้ให้กับ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพิบูลย์ให้ความสะดวกสบาย หรือกรณีที่ทางเทศบาลหรือหรือองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ ส่งผลทำให้พื้นที่อำเภอพิบูลย์มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีความสะอาด สิ่งเหล่านี้ก็ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเช่นกัน รวมถึงการเน้นรักษาความปลอดภัยในชุมชนซึ่งเกิดประโยชน์โดยตรงกับนักท่องเที่ยวด้วย

หากพิจารณาถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมท่องเที่ยวโดยตรง พบว่า ได้ดำเนินการด้านการตลาดท่องเที่ยว โดยดำเนินการร่วมกับนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะส่วนของการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เช่น บัญชีแหล่งท่องเที่ยว รายชื่อ ประเภท ขนาด ที่ตั้ง จุดเด่นและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเบื้องต้น นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยว เช่น การเชิญชวนจูงใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยว โดยผ่านสื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์ สื่อสังคมออนไลน์ และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นชุมชน

สำหรับบทบาทด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่นั้น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแทบจะไม่ได้ดำเนินการใด ๆ เนื่องจากติดขัดเรื่องงบประมาณที่มีอย่างจำกัด เช่นเดียวกับบทบาทด้านการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การติดกล้องวงจรปิดในแหล่งท่องเที่ยว การตั้งจุดตรวจและหน่วยรับแจ้งเหตุในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงบทบาทด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวก็ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากขาดองค์ความรู้

อย่างไรก็ตามผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ยังพบว่า ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนรับรู้ตรงกันว่า พื้นที่อำเภอพิบูลย์มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นมากทั้งสภาพภูเขา น้ำตก อ่างเก็บน้ำ แหล่งมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้นำทรัพยากรเหล่านั้นมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว หรือบางหน่วยงานอาจจะมีการดำเนินการไปบ้างแล้วแต่ไม่มีความต่อเนื่องและไม่เกิดความยั่งยืน

ดังนั้น ปัญหาอุปสรรคสำคัญในการแสดงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ส่วนหนึ่งมาจากปัญหาด้านงบประมาณ แต่ที่สำคัญมาจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้ตระหนักและให้คุณค่าเกี่ยวกับการหารายได้จากการท่องเที่ยวมากนัก ด้วยวิถีชีวิตที่อยู่ท่ามกลางการทำเกษตรกรรม ทำสวนปาล์ม น้ำมัน ทำสวนยางพารา และที่สำคัญยิ่งคือการทำสวนทุเรียนซึ่งมีราคาที่ดีและมีรายได้สูงทำให้ประชาชนมุ่งเน้นอาชีพเกษตรกรรมที่มีความคุ้นชินและมีความชำนาญเพราะประกอบอาชีพสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ส่วนงานด้านการท่องเที่ยวถือเป็นงานใหม่อาชีพใหม่ของคนที่นี้ซึ่งยังขาดองค์ความรู้และประสบการณ์ ประกอบกับด้วยอัตลักษณ์หรือวิถีชีวิตของคนในพื้นที่นี้ที่ชอบทำการเกษตรในลักษณะต่างคนต่างงานของตนเองจึงไม่คุ้นกับงานด้านการท่องเที่ยวที่หัวใจสำคัญคือเน้นการให้บริการเพื่อสร้างความประทับใจและกลับมาท่องเที่ยวอีกอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการตลาดท่องเที่ยว รองลงมา คือ ด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ด้านบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ด้านการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และด้านบริหารแหล่งท่องเที่ยวตามลำดับ สำหรับเหตุผลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทน้อย เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชกานต์ พิชิตนภากุล ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะการจัดการการท่องเที่ยวของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออก ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะในภาพรวมอยู่ที่ระดับปานกลาง เนื่องจากจากกฎระเบียบที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดการเท่าที่ควร นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และภายในท้องถิ่น เช่น การสร้างถนนไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตป่าไม้หรืออุทยานแห่งชาติจะมีขั้นตอนและระเบียบมาก เป็นต้น (ณิชกานต์ พิชิตนภากุล, 2562)

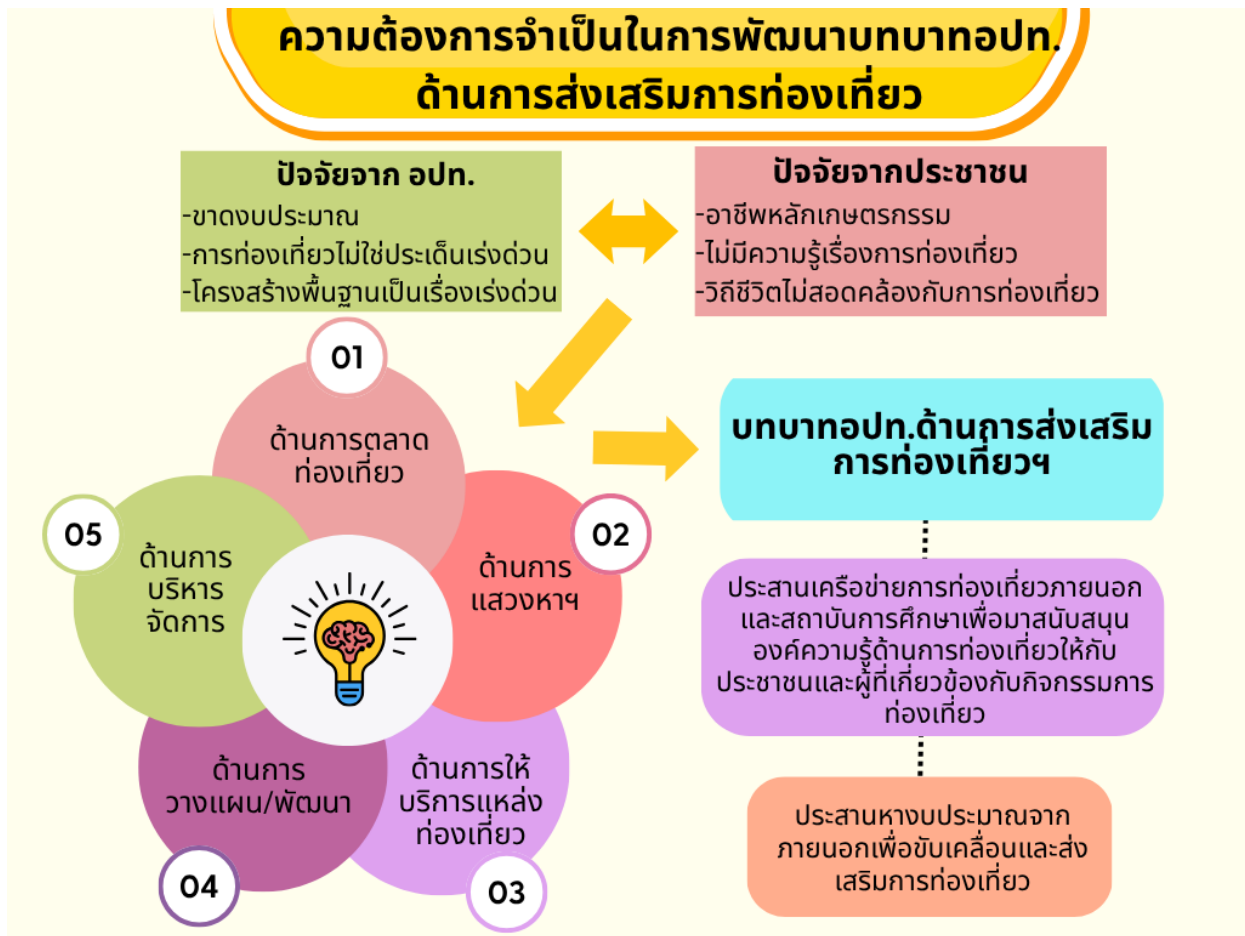
นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรนารถ ดวงอุดม ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยนาท ผลการศึกษาพบว่า สถานะของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยนาทพัฒนาขึ้นมาในระดับหนึ่ง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังอยู่ในสภาพที่ขาดแคลนงบประมาณ (วรนารถ ดวงอุดม, 2557) เช่นเดียวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพิบูลย์ที่มีปัญหาด้านงบประมาณเช่นเดียวกัน ส่วนผลงานของ โชติ บดีรัฐ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตพื้นที่ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ระดับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถือว่ามีความสอดคล้องกันแม้ว่าจะเน้นเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็ตาม (โชติ บดีรัฐ, 2563)

อย่างไรก็ตามผลงานวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล วีระวงศ์ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: เทศบาลนครนครสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า เทศบาลนครนครสวรรค์มีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เนื่องจากเทศบาลนครสวรรค์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในระดับสูงสุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายจึงมีความพร้อมในการแสดงบทบาทด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพิบูลย์ซึ่งเป็นองค์กรขนาดเล็ก มีงบประมาณในการพัฒนาจำกัด และตั้งอยู่ในเขตชนบทห่างไกล (นพดล วีระวงศ์, 2564)

ส่วนผลการวิเคราะห์ PNI modified เพื่อการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างมีส่วนร่วม ในอำเภอพิปูนพบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการตลาดท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาจันทน์ สิริวิณโณ และคณะ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันมีหน้าที่ในการสนับสนุนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ บทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวก็เช่นกันถือเป็นบทบาทหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดึงความได้เปรียบของทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือในชุมชนมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม เป็นแหล่งสร้างรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นได้ เช่นเดียวกับความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอพิปูนที่ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แสดงบทบาทด้านการตลาดท่องเที่ยวโดยจัดลำดับความต้องการจำเป็นไว้เป็นอันดับแรก (พระมหาจันทน์ สิริวิณโณ, 2564)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ได้พบองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับความจำเป็นในการพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยสามารถสรุปโมเดลได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความจำเป็นในการพัฒนาบทบาทอปท. ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม มาจากปัจจัยภายในหน่วยงานที่เน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก ส่วนการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่มีงบประมาณสนับสนุนส่วนปัจจัยภายนอกมาจากประชาชนขาดความรู้และวิถีชีวิตไม่สอดคล้องกับการท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพัฒนาบทบาทด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการประสานกับเครือข่ายภายนอกเพื่อสนับสนุนองค์ความรู้และงบประมาณด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้ เน้นพัฒนาบทบาทด้านการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเป็นลำดับแรก

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมบนฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในอำเภอพิบูลย์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หมายความว่า มีความต้องการจำเป็นในระดับมากต้องเร่งพัฒนาบทบาทดังกล่าว หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการตลาดท่องเที่ยว เป็นความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทอยู่ในลำดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ด้านบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ด้านการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ส่วนด้านการให้บริการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในลำดับความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดตามลำดับสำหรับเหตุผลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทน้อยเนื่องจากงบประมาณมีจำกัด จึงนำไปใช้พัฒนาในประเด็นที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เช่น การพัฒนาถนนเพื่อการสัญจรและขนส่งสินค้าเกษตร ดังนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น และชุมชน เพื่อกำหนดทิศทางและวางแผนท่องเที่ยวร่วมกันเพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำข้อมูลจากการวิจัยนำไปใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยเพิ่มโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวไว้ในแผนดังกล่าว 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งสภาการท่องเที่ยวภาคประชาชนระดับท้องถิ่นโดยให้มีตัวแทนจากกลุ่มโฮมสเตย์ ร้านอาหาร มัคคุเทศก์ท้องถิ่น และประชาชนชาวบ้าน มาร่วมวางแผนและตัดสินใจร่วมกัน และ 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดหาเงินทุนและทรัพยากรจากภายนอกมาสนับสนุนโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากรัฐบาล

กิตติกรรมประกาศ

กิตติกรรมประกาศคณะผู้วิจัย ขอขอบคุณ การสนับสนุนทุนวิจัยพื้นฐาน (Fundamental Fund) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพิบูลย์ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ขอขอบคุณคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้บรรลุผลตามเป้าหมายทุกประการ

เอกสารอ้างอิง

- ชัยสิทธิ์ จงจิตร. (11 ธ.ค. 2567). สภาพทั่วไปและบริบทเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอำเภอพิบูลย์. (ชนิกานต์ ไสยเกื้อ, ผู้สัมภาษณ์)
- โชติ บติรัฐ. (2563). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตพื้นที่ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. วารสารกระแสด้านวัฒนธรรม, 21(39), 3-16.

- ณิกานต์ พิษิตนภากุล. (2562). สมรรถนะการจัดการการท่องเที่ยวของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออก. ใน *ดุสิตนิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์*. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- นพดล วีระวงศ์. (2564). บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: เทศบาลนครนครสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. ใน *สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการจัดการ*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีชานนท์ สรรพจิตต์. (11 ธ.ค. 2567). สภาพทั่วไปและบริบทเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอำเภอพิปูน. (ขนิกันต์ ไสยเกื้อ, ผู้สัมภาษณ์)
- พระมหาจันงค์ สิริวิณโณ. (2564). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 11(1), 1-12.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 97 หน้า 48-66 (วันที่ 14 ธันวาคม 2542)*.
- ภฤศสร ฤทธิมนตรี และคณะ. (2560). โครงข่ายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตำบลเขาพระ อำเภอพิปูน. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 10(1), 11-19.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 32-46 (วันที่ 6 เมษายน 2560)*.
- วรนารถ ดวงอุดม. (2557). ความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*, 1(1), 31-48.
- แว่นฟ้า พูลสวัสดิ์. (15 ธ.ค. 2567). สภาพทั่วไปและบริบทเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอำเภอพิปูน. (ขนิกันต์ ไสยเกื้อ, ผู้สัมภาษณ์)
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Borg, W. R. & Gall, M. D. (1989). *Educational research*. (5th ed.). White, Plains, New York: Longman.